

עסאם אבו-ריא

להיות "אזרח ערבי" בישראל: מאפיינים, אתגרים ומכשולים

מאמר זה כולל שני חלקים: החלק הראשון נכתב כדין וחשבון המסכם את האופן שבו התמודדו משתתפיו הערביים של הסמינר "סוגיות בהוראת אזרחות בחינוך הערבי בישראל" במרכז גילה לחינוך אזרחי ודמוקרטיה באוניברסיטה העברית בירושלים עם משמעות אזרחותם הישראלית בכלל, ועם הדילמות אשר עמדו בפניהם כאשר לימדו את מקצוע האזרחות בבתי הספר הערביים בפרט. דין וחשבון זה תורם שלוש תרומות עיקריות לקידום העיסוק האזרחי בישראל: ראשית, הוא מספק צוהר להבנתן של הדעות הרווחות בקרב קבוצה חשובה אשר קולה אינו נשמע די הצורך בדיונים על אזרחות, לאומיות ודמוקרטיה, במיוחד בספירה האקדמית. שנית, הוא מספק מסמך מיוחד של קבוצה ערבית הדנה בינה לבין עצמה ובשפתה בסוגיות שצוינו לעיל. שלישית, הוא מספק מבט חשוב – גם אם חלקי – על סדר העדיפויות, ההדגשים והאתגרים של האזרחות הישראלית מנקודת מבטה של קבוצה מסוימת של אנשי חינוך ערבים בישראל.

החלק השני - "סוף דבר" - נכתב כשנה לאחר השלמת כתיבתו של דו"ח זה, והוא כולל תהיות, הרהורים ותחושות אישיות הנוגעים לדינאמיקה ולוויכוחים הפנימיים שנוצרו בקרב משתתפי הסמינר בפרט, ולדרך שבה האוכלוסייה הפלסטינית בישראל - או, ליתר דיוק, אלה המדברים בשמה - מתמודדים עם נושא האזרחות הישראלית בכלל.